

יוזמת קולקטיב אימפקט - אלימות במערכת יחסים זוגית (שם זמני) סיכום מפגש רשת ראשון | 2.8.21

במפגש השתתפו מעל 100 נציגי ונציגות ארגונים מכל המגזרים.

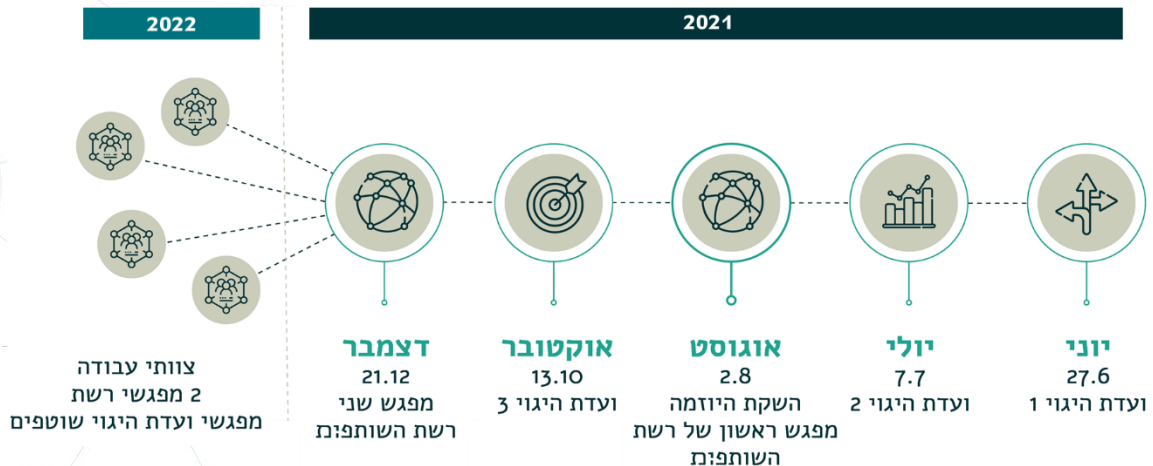

חלק א' | רקע ופתיחה

הוצגו במפגש:

- מודל קולקטיב אימפקט והערך המוסף שהוא מביא
 - רשת השותפות/ים וכן ועדת היגוי ותפקידיה
 - מיקוד היוזמה באלימות במערכת יחסים זוגית (Intimate partner violence)
 - טיוטה ראשוני למטרות אפשריות ליוזמה (פירוט בהמשך)
- את מצגת המפגש עם פירוט התכנים לעיל, אפשר [לראות כאן](#).

גאנט מפגשי היוזמה:

חלק ב' | דיון על מטרות היוזמה

מטרות של יוזמת קולקטיב אימפקט נבחרות על ידי ועדת ההיגוי, לאחר היוועצות רחבה עם רשת השותפות/ים. בהתאם לכך, הובאו למפגש זה שלושה כיוונים אפשריים שנדונו במפגשי וועדת ההיגוי. במפגש נערכו דיונים בקבוצות שמטרתם הייתה לאסוף את עמדת השותפות והשותפים ביחס למטרות אלו:

1. הציבור הרחב יכיר את התופעה, ידע לזהות מאפיינים ויכיר את מגוון המענים הקיימים.

מטרה זו כוללת התייחסות למגוון נושאים: קיומה של הגדרה מוסכמת, מובנת ומוכרת ומתאימה לכלל התרבויות בישראל, דה לגיטימציה ציבורית למופעי האלימות, יכולת רחבה לזיהוי סימני אלימות, כלים להתמודדות עם כעס, ידיעה לאן ולמי לפנות ולהפנות, יצירת אקלים סביבתי שתורם למיגור התופעה ועוד.
קהל יעד רלבנטי - הציבור הרחב.

2. עלייה בכמות הגברים והנשים הפונים לסיוע ועלייה בלגיטימציה למעורבות מצד גורמים

מהסביבה המיידית של אלו אשר נזקקים לסיוע. מטרה זו כוללת התייחסות למתן כלים לנשים לזהות את מצבן ועידוד לפנות לסיוע, עידוד גברים לפנות לסיוע באופן אלקטיבי, מתן כלים לציבור הרחב, הבא במגע עם אלימות, לזהות סימנים, לסיוע, להפנות ולתמוך.
קהל יעד רלבנטי - נשים וגברים באלימות, ציבור רחב הבא במגע עם אנשים המצויים בזוגיות אלימה ו/או נחשפים אליה.

3. מניעת חזרה לזוגיות אלימה וליחסים אלימים.

מטרה זו מכוונת למעטפת רחבה וארוכת טווח שתתמוך יציאה מקשרים אלימים, היבטים העוסקים במניעת חזרה לאלימות של גברים ונשים אשר יצאו ממערכות זוגיות כאלה והתמקדות בילדים החשופים לאלימות ומניעת כניסתם לקשרים אלימים בעתיד.
קהל יעד רלבנטי - נשים וגברים שיצאו מזוגיות אלימה, וכן ילדים שגדלו חשופים לאלימות.

הדיון בקבוצות נסב סביב 3 שאלות מנחות:

- מהי המטרה המעניינת ביותר מנקודת מבט אישית?
- מהי המטרה שהשגתה תתרום במידה הרבה ביותר לצמצום האלימות בזוגיות?
- מהי המטרה הישימה ביותר בטווח זמן של 3-5 שנים?

להלן טבלה המרכזת את המגמות העיקריות שעולות מעיבוד התשובות לשאלות:

(לחצו כאן לצפייה בלוחות הדירוג של כל הקבוצות).

המטרה	הכי מעניינת	הכי אפקטיבית	הכי ישימה
מטרה מס' 1: הציבור הרחב יכיר את התופעה, ידע לזהות מאפיינים ויכיר את מגוון המענים הקיימים	סה"כ 32 משתתפות/ים*	רק בקבוצה אחת היה רוב שטען כי זו המטרה האפקטיבית ביותר	בכל הקבוצות זו צוינה כמטרה הישימה ביותר, על ידי רוב המשתתפים/ות

המטרה	הכי מעניינת	הכי אפקטיבית	הכי ישימה
מטרה מס' 2: עלייה בכמות הגברים והנשים הפונים לסיוע ועלייה בלגיטימציה למעורבות מצד גורמים מהסביבה המיידית של אלו אשר נזקקים לסיוע	סה"כ 28 משתתפות/ים*	רק בקבוצה אחת היה רוב שטען כי זו המטרה האפקטיבית ביותר	
מטרה מס' 3: מניעת חזרה לזוגיות אלימה וליחסים אלימים	סה"כ 19 משתתפות/ים*	בשלוש קבוצות היה רוב שטען כי זו המטרה האפקטיבית ביותר**	

* לא כל המשתתפות/ים במפגש ציינו מההמטרה הכי מעניינת עבורן/ם.
**לגבי מטרה מס' 3, שכוננה בעיקר לשיקום של מעורבות/ים באלימות ושל ילדיהם, הועלו הערות רבות ביחס לניסוח בטענה שהוא לא מדויק, דורש חידוד נוסף, ובכלל זה הדגשת ההבחנה בינו לבין מטרה מס' 1.

נושאים שעלו בשכוחות גבוהה בדיונים על המטרות:

- הגדרת הבעיה - חסרה המשגה מוסכמת לאלימות בזוגיות הכוללת גם את מגוון מופעיה, הגדרה שתשמש בסיס לקיום פעולות של מניעה.**
 - בחלק מהקבוצות דובר על צורך בבירור מערכות המושגים בנושא, ביניהם מושגים כמו אלימות, קורבן, תוקפן ועוד.
 - היו שאמרו כי יש גם צורך לא רק להגדיר ולייצר מודעות לאלימות אלא גם לצד החיובי – מהי זוגיות מכבדת, אילו מודלים של גבריות ונשיות קיימים שאינם מעודדים אלימות ועוד.
- הגברת המודעות לתופעה ותרגום מודעות לפעולה -** עלו היבטים שונים של הקשר בין מודעות לתופעה לבין עצם הפעולה ביחס אליה:
 - חלק טענו שעליה בהיכרות עם התופעה בהכרח תעלה גם דיווח ובהתאם גם יציאה מאלימות. עם זאת היו שחשבו שעליה בהיכרות עם התופעה והמענים הקיימים לה, לא בהכרח תייצר את השינוי הנחוץ ולכן זו אינה מטרה מספקת.
 - יש חשיבות להגברת **לגיטימציה לפניה לסיוע, ולגיטימציה למעורבות של הסביבה הקרובה** במקרים של אלימות, ואף נאמר כי זהו תנאי לכך שמודעות תתורגם לפעולה שמפחיתה אלימות. היום הלגיטימציה להתערבות נמוכה והכלים לסיוע אפקטיבי של הסביבה נמוכים מאד.
 - יש להרחיב את מנעד סוכני השינוי** שיכולים לאתר, לזהות ולהפנות מעורבות/ים באלימות למענים מתאימים. בין השאר הודגש הצורך להכשיר ולגייס אנשי ונשות מקצוע רלבנטיים הבאים במגע עם הסוגייה – כגון רופאים/ות, שופטים/ות ועוד.
- מקומם של הגברים בטיפול בתופעה, כסוכני שינוי וכמוטבים -** נאמר כי נדרשת שותפות רחבה של גברים בטיפול בבעיה וכן הצבת מטרות ייעודיות לגברים, ברמת המודעות והנכונות לטיפול. בהקשר זה צוין גם הצורך בהרחבה וגיוון של המענים הניתנים לגברים.

- **הנגשה והרחבה של אפשרויות פנייה לטיפול והסרת חסמים מבניים שמקשים על הפנייה לטיפול** - לצד עליה במודעות ובלגיטימציה לפנייה לטיפול, נאמר כי יש צורך בהנגשה משמעותית של מענים טיפוליים וכן הרחבת האפשרויות למענים, למיקום קבלת הטיפול ועוד. יתרה מזאת, צוין כי העלאת מודעות והרחבת הלגיטימציה לפנייה לטיפול ללא הרחבה משמעותית של מענים עלולה לפגוע באפשרות לממש את מטרת העל שהיא צמצום התופעה של אלימות בזוגיות.
- בהקשר לכלל המטרות הודגש **הצורך באורך רוח והתכווננות לפעולה ארוכת טווח. כמו כן, צוינה השונות בין קבוצות חברתיות** בחברה הישראלית והצורך לייצר התאמות עבורן בכל הפעילויות ובכל המענים.

לסיכום חלק זה, נאמר כי עיבוד המידע מקבוצות הדיון במפגש יהווה את הבסיס לבחירת מטרות היוזמה בהמשך הדרך על ידי וועדת ההיגוי. ניתן להצביע כבר כעת על מספר מסקנות שעלו מן הדיונים שנערכו במפגש הרשת, אשר יילקחו בחשבון בעת בחירת המטרות:

- ישנה הסכמה רחבה על הצורך לעסוק במניעה.
- יש צורך ביצירת הגדרות בהירות ומוסכמות לתופעה ולתכולתה, כבסיס לפעילות מניעה.
- יש צורך להתייחס לקשרים ולדינמיקה שבין העלאת מודעות, הגברת מעורבות, הנעה לפעולה והנגשה של מענים תחת המסגרת הרחבה של מניעת התופעה.

חלק ג' | פיתוח מדד לאומדן היקפי תופעת האלימות בזוגיות בישראל

חלק זה נפתח בהרצאה קצרה של דר' נועה ליבוביץ' מחברת המחקר ERI ודר' מיכל רום משיתופים שהציגו את הצורך במדד להיקפי התופעה בישראל, ואת התהליך השיתופי הרחב שמתקיים כבר כעת לפיתוחו. אפשר לראות הרצאה [זו בקישור כאן](#).

השלב הראשון בפיתוח המדד הוא שלב של סקירה השוואתית של מדדים מהעולם – שממצאיה היוו תשתית לעבודה שנערכה בקבוצות. בחלק זה של המפגש: נבחרו חמישה מדדים מובילים ([לצפייה במדדים שהוצגו לחצו כאן](#)), כאשר כל קבוצה קיבלה היגדים המתארים את ההתנהגויות האלימות ממדד אחד והתבקשה לסווג אותן לפי החלוקה הבאה:

- היגדים שמבטאים התנהגות שמעידות על אלימות בזוגיות, בכל תדירות והקשר שהוא.
- היגדים שאינם מבטאים אלימות או מבטאים אלימות רק בתוך הקשר מסוים או מעל תדירות מסוימת.

[כאן](#) תוכלו למצוא צילום של הלוחות המציגים את סיווג ההיגדים בקבוצות.

להלן נקודות מרכזיות שעולות מניתוח הדיונים בקבוצות על ידי צוות המחקר מחברת :ERI

- **חלוקת ההיגדים בין הקטגוריות -** רוב ההיגדים סווגו, לפחות בתחילת הדיון, כמעידים על אלימות בזוגיות.
- **העדר הסכמה לגבי "התנהגויות שאינן בהכרח מעידות על אלימות"** - בכל קבוצה התנהגויות אחרות צוינו ככאלו ש"אינן בהכרח מעידות על אלימות" ולא ניתן להצביע על הסכמות גורפות. למשל:
 - איים להרוג את עצמו (חזר בשלוש מתוך שש קבוצות)
 - עקב אחריו (פיזית או ברשתות חברתיות) (חזר בשלוש מתוך שש קבוצות)
 - חשד בך שאינך נאמנה לו (חזר בשלוש מתוך שש קבוצות)
 - העליב אותך/הקטין אותך/קרא לך בשמות (חזר בארבע מתוך שש קבוצות)

השונות הגדולה בין הקבוצות מעידה, בין השאר, על כך שאין תשובה חד משמעית ומוסכמת לשאלה: "אילו התנהגויות נכללות בהגדרה של אלימות בזוגיות?". שאלה זו תלויה כיום במידה משמעותית בנורמות ותפיסות אישיות ותרבותיות (כלומר, שאלה נורמטיבית).
- **הבחנות נדרשות להגדרת התופעה לצרכי מדידה -** הנטייה לסווג את תיאורי ההתנהגות השונים, כמעידים בהכרח על זוגיות אלימה, נחלשה ככל שהתקדם הדיון, ובהתאם, העמקה ודיון בנושא החליפו וודאות וחד משמעיות בתהיות וסימני שאלה ביחס לסיווג ההיגדים. עובדה זו יכולה להעיד על הצורך בחידוד שתי הבחנות:
 - הבחנה בין זוגיות אלימה לבין זוגיות לא בריאה או לא מיטבית
 - ההבחנה בין ביטויים של זוגיות אלימה לבין סימנים מקדימים לזוגיות אלימה
- הדיון בקבוצות סיפק משנה תוקף לאחד האתגרים המשמעותיים בבניית כלי המדידה לאלימות בזוגיות: הקושי לאפיין דינמיקה של אלימות במערכת יחסים זוגית מצילום מצב סטטי נטול הקשר, במיוחד בכל הנוגע לסוגי אלימות שאינם אלימות פיזית.